

بجنت سیدیم
...یا کریم؟

اسماعیل حاجیان

حاجیان، اسماعیل

بختدیم یا گریه کنیم؟ / اسماعیل حاجیان، تهران: مهام، ۱۳۸۲.

ISBN: 964 - 6791 - 18 - 2 ۸۰ ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص ۷۵ - ۷۷: همچنین به صورت زیر نویس.

۱. اخلاق اسلامی، ۲. خنده، جنبه های قرآنی، ۳. خنده، احادیث، ۴. گریه،

جنبه های قرآنی، ۵. گریه، احادیث، الف. عنوان.

BP ۲۵۰ / ۹۵ / ج ۲ ب ۲ ۲۹۷ / ۶۳۲

کتابخانه ملی ایران ۸۴-۲۲۲۲۲

انتشارات مهام

شابک ۹۶۴-۶۷۹۱-۱۸-۲ ISBN 964 - 6791 - 18 - 2

بختدیم یا گریه کنیم؟

اسماعیل حاجیان

ناشر: انتشارات مهام

نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۶

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: کیان

چاپ: الجواد

تهران - خیابان مجاهدین اسلام - چهارراه آبردار - ساختمان پزشکان - واحد ۹

تلفن و فاکس: ۷۷۵۲۱۸۳۶ (خط ۴)

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

صبح شادی رسید خنده زنان کار خود کرد گریه‌های سحر^۱

از خنده برق ابر در گریه شده وز گریه ابر باغ در خنده شده

خنده از لطف حکایت می‌کند گریه از قهر شکایت می‌کند

این دو پیغام مخالف در جهان از یکی دلبر روایت می‌کند^۲

۱. وحشی بافقی.

۲. مولوی.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۱	 فصل اول: بخندیم؟
۱۵	 خنده بهترین دارو
۱۹	 شاهی از تاریخ اسلام
۱۹	 گشت و گذاری در متون اسلامی
۲۰	 الف: ضحک: (خنده)
۲۰	 در قرآن
۲۳	 در روایات
۲۵	 ب: بهجت، نشاط، سرور
۲۸	 ج: بشر، بشری، تبسم (مژده، خوشروئی)
۳۰	 د: قرح: (شادی و شادمانی)
۳۰	 مَرَح: (سرشار شدن از شادمانی)
۳۰	 بَطَر: (شادی بیش از حد و مغرورانه)
۳۰	 در قرآن
۳۳	 در روایات

۳۶	ه: مزاح (شوخی)
۳۶	دَعَابَة (مزاح و شوخی)
۳۶	مُفَاكَّهَة (شادمانی و بذله گوئی)
۳۹	و: لَذَّتِهَا و لَبِثَ مُؤْمِنٌ
۴۰	ز: ضُكَا (سوت زدن)
۴۰	تَضَدِيه (کف زدن)
۴۰	رَقَص (حرکات موزون بدن از روی نشاط و شادی)
۴۲	ح: سرور و نشاط دیدار
۴۳	نتیجه کلی این بحث

فصل دوم: ... یا گریه کنیم؟

۴۷	بكاء (گریه)
۴۹	و اما گریه
۴۹	الف: انواع گریه
۵۰	ب: گریه ارزشی
۵۱	ایتهال و تضرع
۵۳	بَكاوون (گریندگان، بسیار گریه کنندگان)

گریه: چرا؟ و چگونه؟

۵۵	الف: گریه از خوف و محبت به خدا
۶۰	ب: گریه بر گناهان و تأسف بر بدبختیهای خود
۶۲	ج: گریه بر مصائب و فراق امامان
۶۶	متون روایی و قضایای تاریخی
۷۰	د: گریه از شوق و محبت و آرزوی وصال امام مهدی (عج)
۷۵	... و آرمانی والا
۷۵	نگاهی دوباره و کلی
۷۷	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه:

یکی از دغدغه‌های مهم جامعه اسلامی ما، مخصوصاً در شرایط فعلی و روبرویی جامعه و مکتب ما با فرهنگهای بیگانه، و رشد روزافزون مجالس، همایشهای مختلف مذهبی و ملی، بحث غم و شادی، گریه یا خنده و... است. که در هر دو مورد، چه غم و چه شادی افراط و تفریطهای فراوانی شده است.

عده‌ای اصل شادی و خنده را حتی در مجالس مذهبی و خصوصی بهر شکلی ممنوع دانسته و گاهی در شب میلاد ائمه علیهم‌السلام هم، ذکر مصیبت و به سینه و سر زدن در عشق آنها را ضروری می‌شمرند، و گروهی بر عکس آنها سرور و شادی و خنده را اصالت می‌دهند، و حتی مطرح می‌کنند، روز عاشورا و روز بیست و یکم ماه رمضان و... را هم باید شاد بود، چون ائمه علیهم‌السلام و اولیاء خدا به وصال یار رسیده‌اند!!

اینکه چهره دین، چهره غم و گریه و اندوه است، و یا چهره

واقعی آن، خنده، سرور و شادی است، فرصت فراوانی را برای یک بحث گسترده و دامنه دار می‌طلبد. و از آنجا که اسلام آئین فطرت است، و برای تربیت انسان به احساسات و عواطف و مسائل فطری بشر توجه تام دارد، مسئله گریه و خنده از نظر این آئین از جهات مختلف باید بررسی شود:

یکی از نظر اینکه از مختصات و اعراض خاصه انسانها به شمار رفته است.

دیگر از نظر علل و مبادی جسمی و روحی.

چهارم از نظر عقیده علماء اخلاق و آداب.

پنجم از نظر آثار اجتماعی خنده و گریه.

ششم انواع خنده‌ها و گریه‌ها، و آیا همه خنده‌ها خوب است و همه گریه‌ها، بد، یا نه؟^۱

خنده و گریه مظهر شدیدترین حالات احساسی انسان است. آن وقتی که کسی بتواند مالک خنده و گریه مردمی بشود. در حقیقت مالک قلب آنها شده و یا عواطف آنها بازی می‌کند

سؤال اینست که: اسلام و دین با بشریت و عواطف او چه کرده است؟ نسلی گریان، اندوهناک، غم آلود بار آورده و یا نسلی شاد، پر تلاش و بشاش تربیت نموده است؟

مشخصه ممتاز نسل جوان مسلمان و مؤمن چیست؟ خمود، درهم، غم آلود... یا زیبا، مسرور و پر امید؟

راز (سَمِعْنَا خَلِقُوا مِنْ فَاضِلِ طَيْبَتَيْنَايَحْزَنُونَ بِحُزْنِنَا وَ يَفْرَحُونَ

لِفَرَحِنَا) چیست؟ و رمز عزاداریها، و اعیاد و شادیها در اسلام کدام است؟

روایات اهل بیت (علیهم السلام)، و ادبیات عرفانی، چه دیدگاهی در مورد غم و شادی، اندوه و فرح و... دارند؟

اینها و بسیاری سؤالات دیگر، مسائل مهم بحث خنده و گریه هستند. و تا همه جوانب آن روشن نشود، نمیتوان در مورد آنها با قاطعیت اظهار نظر نمود، و یک برنامه دقیق و تعریف شده را برای جامعه ارائه داد.

روشن است هدف از این مجموعه کوتاه، ورود به همه مباحث ذکر شده نیست آنچه در اینجا مورد نظر است، سیری اجمالی در بینش اسلامی و آیات و روایات، در زمینه غم و شادی، گریه و خنده و اندوه و سرور است. آن هم در حد بضاعت اندک علمی و دینی. توفیق در این مسیر را از خداوند متعال خواستارم، و در ضمن از مساعی عزیزانی که در این مجموعه از اطلاعات آنها بهره بردم قدر دان و متشکرم.

به امید آن روز که غم دوری و فراق محبوب همه محبان و یوسف زیبای زهرای مرضیه (علیها السلام) تبدیل به وصال و شادی و فرح و سرور حضور شود.

مِنْ اللَّهِ التَّوْفِيقُ